

**Position Paper Onderwijsontwikkeling Nederland:
Versterking kwaliteit van het MBO**
12 april 2024

Het verbeteren van de onderwijskwaliteit binnen het MBO moet en kan meer aandacht krijgen dan nu het geval is. Wij zijn ervan overtuigd dat er een grote slag geslagen kan worden in het verbeteren en borgen van de onderwijskwaliteit door:

1. Gericht te investeren in de ontwikkeling van docenten;
2. Bij- en nascholing te verplichten
3. Basisvaardigheden te integreren in de beroepscontext
4. Te focussen op onderwijskwaliteit en leeropbrengst bij de student

Inleiding

De kwaliteit van het MBO staat onder druk door verscheidene maatschappelijk complexe uitdagingen:

- Een groot personeelstekort in alle sectoren zowel de realisatie van stageplekken belemmert als ook het onderwijs hard raakt;
- Zorgen over de ontwikkeling van basisvaardigheden in het funderend onderwijs;
- Het (onterechte) negatieve/ zorgelijke imago van het MBO.

Deze factoren samen vormen een bedreiging voor de noodzakelijke en duurzame kwalitatief hoogwaardige aan diplomeerde studenten uit het MBO.

Het is duidelijk dat zonder significante en gerichte acties, de uitdagingen die wij vandaag zien, alleen maar zullen toenemen, waardoor de onderwijskwaliteit van het MBO en daarmee de toekomst van jongeren onder druk komt te staan. In dit position paper vragen wij uw aandacht voor het verder professionaliseren van (zij-instromende) docenten, de implementatie van een systeem voor verplichte bij- en nascholing, een koppeling van basisvaardigheden (Nederlands, Rekenen en burgerschap) aan de beroepscontext en het centraal stellen van onderwijskwaliteit bij onderwijsvernieuwingen.

Initiële scholing docenten

Investeren in de professionalisering van docenten is investeren in de toekomst van het onderwijs. Het versterken van didactische en pedagogische competenties van het grote aantal zij-instromers is van cruciaal belang om de kwaliteit van het MBO te waarborgen. Dit vereist gerichte programma's voor bij- en nascholing die aansluiten bij de behoeften van het werkveld en de diversiteit van het studentenbestand in het MBO. Het is een grote kwaliteit van het Nederlandse beroepsonderwijs dat er veel zij-instromers de weg naar het docentschap vinden. Docent zijn aan een MBO-instelling is echter ook een uitdagende functie. Naast inhoudelijke kennis van het beroep zijn pedagogische, didactische en onderwijskundige kennis noodzakelijk om het werk goed uit te kunnen voeren. De initiële eis van een pedagogisch-didactisch getuigschrift onderschrijven wij als goede start, maar is onvoldoende om duurzame inzetbaarheid in het MBO te borgen. Kennis van examinering, basisvaardigheden, groepsdynamiek, leren op de werkplek, leer- en gedragsproblemen en het ontwerpen van onderwijs zijn thema's die onvoldoende geborgd zijn bij startende docenten. Ondersteuning van deze docenten op diverse thema's kan helpen om hen aan boord van het MBO te houden.

De verwachting is dat docenten langer beschikbaar blijven voor het MBO wanneer zij beter toegerust zijn om aan alle eisen te voldoen.

Verplichte bij- en nascholing

Om ervoor te zorgen dat de kwaliteit gewaarborgd en behouden blijft, is het wenselijk dat elke instelling haar eigen systeem ontwikkelt waarin verplichte bij- en nascholing op diverse terreinen (zoals begeleiding, didactiek, coursedesign, examinering en pedagogiek) wordt ingesteld en geregistreerd. Het verdient de voorkeur om te kiezen voor een verplichting per instelling in plaats van een landelijk orgaan. De identiteit van verschillende mbo's/roc's vraagt immers eerder maatwerk dan een uniform systeem. Bij het ontwikkelen van een dergelijk registratiesysteem dient de beroepsgroep nauw betrokken te zijn, zodat er een systeem ontwikkeld wordt die voor hen ondersteunend en stimulerend werkt in plaats van controlerend.

Basisvaardigheden in context van het beroep

Een belangrijk aandachtspunt is de integratie van basisvaardigheden binnen de beroepscontext. Het verbeteren van de basisvaardigheden Nederlands, Rekenen en Burgerschap staat al langere tijd hoog op de agenda. De toename van exameneisen en het invoeren van een examen burgerschap sluit momenteel nog onvoldoende aan bij het karakter van het MBO. Juist het gebruiken van de beroepscontext als belangrijke bron van motivatie voor de jongeren zou uitgangspunt moeten zijn. Daarom is het essentieel om alle basisvaardigheden binnen deze context aan te leren en te examineren. Hiermee doen we recht aan de specifieke kwaliteit van het beroepsonderwijs en laten we de meer 'schoolse' context van het funderend onderwijs los.

Onderwijsvernieuwing – focus op onderwijskwaliteit en het leereffect van de student

Het MBO is continu in beweging, opleidingen worden steeds herzien en opnieuw ingericht. We zien op dit moment een ontwikkeling richting modulair en flexibel onderwijs. Opleidingen hebben vaak onvoldoende het belang van onderwijskwaliteit in het vizier bij structuurwijzigingen. Om ontwikkelingen daadwerkelijk te laten bijdragen aan de kwaliteit van het onderwijs en de leeropbrengst bij de student is het van essentieel belang dat:

- Er evidence-informed wordt gewerkt. Dit houdt in dat het onderwijsontwerp is gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek en empirisch bewijs, zodat de effectiviteit van het onderwijs wordt vergroot.
- Docenten voldoende tijd en ruimte krijgen voor samenwerking en ontwikkeling.
- De veranderende rollen van docenten worden erkend en ondersteund met gerichte scholing en begeleiding.

Over Onderwijsontwikkeling Nederland

Onderwijsontwikkeling Nederland is de branchevereniging van gecertificeerde adviesbureaus voor onderwijs. Onze leden werken dagelijks met en voor scholen in het primair onderwijs, voortgezet onderwijs en beroepsonderwijs. Zij worden vaak ingezet om scholen te ondersteunen bij kwaliteitsverbetering. Op basis van deze ervaringen stelden wij deze notitie op.